

ב"ה

פרשת כי תשא

כי תשא את ראש בני ישראל שמות ל, יא.

משה רבינו שאל 'מה יהיה בדורות הבאים'

בנוגע לפרשת שקלים – מצינו מדרש תמוה ^[1].

"בפרשת שקלים אמר משה לפני הקב"ה, רבוננו של עולם, משאני מת אין אני נזכר, אמר לו הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן, מנין, ממה שקראו בענין, וידבר ה' אל משה לאמר כי תשא את ראש ^[2] שא את ראש לא נאמר, אלא כי תשא".

כלומר, כיון שלא נאמר "שא את ראש" בלשון ציווי, אלא "תשא את ראש" בלשון עתיד, הרי זה רומז גם על הנשיאת ראש שתהיה בעתיד, בכל שנה ושנה, על ידי משה, אתפשטותא דמשה שבכל דרא ודרא. ^[3]

ולכאורה תמוה ^[4] מהו הטעם שדוקא בפרשת שקלים שאל משה להקב"ה מה יהיה בדורות הבאים ("משאני מת"), דלא כבכל הפרשיות שלפני זה שלא שאל מה יהיה בדורות הבאים?

ויובן בהקדם ביאור תוכן הענין דמצות מחצית השקל – "ונתנו איש כפר נפשו גו' זה יתנו גו' מחצית השקל גו' העשיר לא ירבה והדל לא ימעט" ^[5].

על הפסוק "זה יתנו" – אמרו חכמינו ז"ל ^[6]: "כמין מטבע של אש הוציא הקב"ה . . . והראהו למשה ואמר לו זה יתנו, כזה יתנו". ובטעם הדבר שהוצרך הקב"ה להראות למשה מטבע של אש – מבואר בתוספות ^[7] ש"תמה (משה) על הדבר, מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו".

ולכאורה אינו מובן ^[8]: איך נתיישרה תמיהתו של משה ("מה יוכל אדם ליתן כופר נפשו") על ידי זה שהראה לו הקב"ה "מטבע של אש"?

והענין הוא^[9] - שבכך שהראה הקב"ה למשה "מטבע של אש", הראה לו, שמחצית השקל שנותנים בני ישראל ("זה יתנו גו' מחצית השקל") היא היא "מטבע של אש", שניתנת מתוך חיות ולהט, אש, דעצם הנפש, ולכן הרי זה נעשה "כופר נפשו", כלומר, נתינת עצם הנפש, לא רק בחינת נפש רוח נשמה, אלא בחינת היחידה שבנפש.

על פי זה יש לבאר הטעם שנתנית מחצית השקל היא באופן ש"העשיר לא ירבה והדל לא ימעט":

לכאורה אינו מובן: כיון שמדובר אודות עשירות ודלות בענין זה [שהרי בנוגע לעשירות ודלות בענין אחר אין צורך לומר "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט ממחצית השקל"], מהו הטעם שהעשיר בענין זה לא ירבה, והדל בענין זה לא ימעט?

והביאור בזה – שהחילוק דעשיר ודל הוא בנוגע לכחות הגלויים שבנפש, אבל בנוגע לעצם הנפש, בחינת היחידה, שוים עשיר ודל, לדל אין פחות ולעשיר אין יותר. וכמו בגשמיות, שהחילוק דגיבור וחלש הוא בהכחות הגלויים, אבל בהחיות הכללי שוים גיבור וחלש, שהרי גם החלש הוא חי, וגם הגיבור הוא לא יותר מאשר חי.

וכיון שמחצית השקל היא "כופר נפשו", שקשורה עם עצם הנפש (כנזכר לעיל) – הרי זה באופן ש"העשיר לא ירבה והדל לא ימעט".

על פי זה יש לבאר גם השייכות המיוחדת דפרשת שקלים למשה:

כדי שנתנית מחצית השקל תהיה מצד עצם הנפש, "כופר נפשו" – יש צורך בפעולתו של משה (שאליו נאמר "כי תשא את ראש בני ישראל"), כי דוקא משה יכול לעורר בחינת היחידה שבנפש, שזהו ענין הנשיאת ראש דבני ישראל.

וזהו הטעם שבפרשת שקלים דוקא שאל משה להקב"ה מה יהיה בדורות הבאים ("משאני מת") – כיון שלצורך נתינת "כופר נפשו", עצם הנפש, מוכרחת פעולתו של משה דוקא.

ועל זה השיב לו הקב"ה "שא את ראש לא נאמר, אלא כי תשא" לשון עתיד, "כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשך, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאילו את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשך" – שכאשר בני ישראל קוראין פרשת שקלים בכל שנה ושנה מתוך חיות (אש) מחודשת, "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים"^[10], נעשה הענין דנשיאת ראש על ידי אתפשטותא דמשה שבדור, שמעורר את בחינת היחידה שבנפש.

קטע משיחת ש"פ ויקהל, פ' שקלים, מבה"ח אדר-שני, רשימת השומעים בלתי מוגה. תו"מ ה'תשי"א ח"א ע' 267.

[1] תנחומא תשא ג (בסופו).

[2] רי"פ תשא.

[3] תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

[4] ראה גם ענף יוסף לתנחומא שם. סד"ה כי תשא (לעיל ע' 266).

[5] תשא ל, יב-טו.

[6] ירושלמי שקלים פ"א ה"ד. תנחומא תשא ט. נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג. פרש"י עה"פ (נת' בלקו"ש חט"ז ע' 381 ואילך).

[7] ד"ה זאת – חולין מב, סע"א.

[8] ראה גם לקו"ש ח"א ע' 178 ואילך. ח"ג ע' 923 ואילך.

[9] ראה בארוכה לקו"ש חכ"ו ע' 229 ואילך. וש"נ.

[10] שו"ע אדה"ז או"ח סס"א ס"ב. ועוד.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבי"ה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה